

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov

Försäkringskassan

Datum: 2020-12-07

Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov

Version 1.0

Dnr 1382-2020

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	6
Uppdraget	6
Frågeställningar och avgränsningar	6
Metod	7
Bestämmelser om rätten till assistansersättning	7
Assistansersättning för andningshjälp	9
Disposition av rapporten	9
Kapitel 1: Vilka ansöker om assistansersättning för andningshjälp?	11
Ansökan om assistansersättning för andningshjälp	11
Ansökan om assistansersättning för andningshjälp – nyansökan	13
Ansökan om assistansersättning för andningshjälp – fler timmar	13
Kapitel 2: Hur bedömde Försäkringskassan andningshjälpen och vad blev beslutsutfallet?	15
Beslutsutfall	15
Beslutsutfall nyansökan: Rätt till assistansersättning	15
Beslutsutfall nyansökan: Inte rätt till assistansersättning	18
Orsaker till avslag på nyansökan om andning som grundläggande behov	18
Beslutsutfall: Ansökan om fler timmar	20
Kapitel 3: Behov av andningshjälp	22
Olika slags andningshjälp	22
Exempel – Ansökan om assistansersättning för behov av andningshjälp	23
De här behoven av andningshjälp ansöker man om	23
Behov av andningshjälp i nyansökningar och ansökningar om fler timmar	25
De här behoven av andningshjälp har bedömts vara grundläggande behov	26
Referenser	28
Tabellförteckning	29
Figurförteckning	31
Bilaga 1 Metod, avvägningar och avgränsningar	32
Bilaga 2 Tabeller till rapporten	35

Sammanfattning

Under perioden 1 november 2019–30 juni 2020 har Försäkringskassan fattat 381 beslut om assistansersättning där ansökan inkluderar andningshjälp.

Mer än hälften av alla de här ansökningarna gäller behov av tillsyn eller övervakning kopplat till andningen. Ungefär var tredje ansökan gäller hjälp med hostmaskin, andningsmaskin¹, slemsugning eller hjälp med inhalation.

Av de 381 besluten gällde

- 217 en nyansökan
- 164 en ansökan om fler timmar

Knappt hälften av de som har ansökt är 0-19 år och resterande 20-64 år. Det är fler män (0–64 år) än kvinnor (0–64 år) som har ansökt.

I 42 procent av de beslut som fattades utifrån en nyansökan beviljades personen assistansersättning. En majoritet av besluten utifrån en ansökan om fler timmar innebar att personen beviljades totalt fler assistanstimmar än tidigare.

I en tredjedel av alla ansökningar bedömdes andningshjälpen vara ett grundläggande behov, det motsvarar 121 beslut. Av de besluten gällde

- 71 en nyansökan
- 50 en ansökan om fler timmar.

Hjälp med slemsugning är det behov som i störst omfattning har bedömts vara hjälp med andning som grundläggande behov, därefter kommer hjälp med andningsmaskin och övervakning.

Av 71 nyansökningar där andning bedömdes vara ett grundläggande behov ledde 51 till ett beslut om att bevilja assistansersättning, och 20 till ett beslut om avslag på ansökan om assistansersättning. I de beslut där Försäkringskassan avslag på ansökan berodde det på att behovet av hjälp med samtliga grundläggande behov inte översteg i genomsnitt 20 timmar i veckan.

I majoriteten av besluten om fler timmar har andningshjälp bedömts vara andra personliga behov. Det innebär att personen har beviljats assistansersättning för sitt behov av andningshjälp även om det inte har bedömts vara ett grundläggande behov.

Om hjälp med andning bedöms vara ett grundläggande behov får mer avgörande betydelse för personer som inte är beviljad assistansersättning sedan tidigare. Därför följer en sammanfattning av resultatet för nyansökningarna.

¹ Med andningsmaskin menas här respirator, ventilator och Bi-level PAP.

Majoriteten av de som har ansökt om assistansersättning för andningshjälp är barn och unga

I denna uppföljning står barn och unga i åldern 0–19 år för 57 procent av nyansökningarna om assistansersättning för andningshjälp. Det är en större andel barn och unga än det är av alla som gjorde en nyansökan om assistansersättning under 2019, där barn och unga utgör 47 procent². I förarbetena till lagändringen 1 november 2019 lyfts barn som exempel på personer som behöver hjälp med andning, men som inte fick det på ett ändamålsenligt sätt innan hjälpen infördes som ett grundläggande behov i LSS³. Resultaten i denna uppföljning skulle kunna bekräfta att det fanns fler barn än vuxna som inte hade sitt behov av andningshjälp tillgodosett, och därför ansökte om assistansersättning.

Många av de som har ansökt uppfyller inte grundläggande förutsättningar

Ungefär var tionde person som har gjort en nyansökan har inte bedömts tillhöra LSS personkrets. En majoritet av de här besluten gäller barn under 6 år. När en person inte tillhör LSS personkrets tar Försäkringskassan inte ställning till om övriga förutsättningar för rätt till assistansersättning är uppfyllda. Vi tar alltså inte ställning till om andningshjälpen bedöms vara ett grundläggande behov.

Det finns två särskilda förutsättningar som måste vara uppfyllda för att behovet av andningshjälp ska bedömas vara ett grundläggande behov:

- personen ska ha en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna
- det kan finnas en risk för personens hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges.

I ungefär hälften av besluten som följer en nyansökan är orsaken till att vi bedömt att andningshjälp inte är ett grundläggande behov att en eller båda av de särskilda förutsättningarna inte är uppfyllda. Majoriteten av dessa beslut gäller barn och unga i åldern 0–19 år.

I vart femte beslut utifrån en nyansökan är andningshjälpen en åtgärd enligt hälso- och sjukvårdslagen. Assistansersättning kan inte beviljas för sådan åtgärd. Majoriteten av dessa beslut gäller vuxna vilket kan ge en indikation om att hälso- och sjukvården gör olika bedömningar för barn och vuxna av om en åtgärd kan ske som egenvård. Det kan förklaras med att för barn är förälder ansvarig för egenvården.

När assistansersättning beviljas är det vanligare att andning bedöms vara grundläggande behov för barn och unga än för vuxna

Det är fler vuxna än barn och unga som får bifall på sin ansökan. En orsak till det kan vara att en majoritet av dem som får avslag på grund av att de inte tillhör personkretsen är barn. En annan orsak kan vara att Försäkringskassan beaktar föräldraansvar när vi bedömer rätten till assistansersättning. I bifallsbesluten är det däremot vanligare att vi bedömer att andning är ett grundläggande behov när beslutet gäller barn eller unga än när det gäller vuxna. Vid bedömningen om andning är ett grundläggande behov har det varit mycket ovanligt att föräldraansvar har beaktats.

² Jmf tabell 19 och 20 i Rapport- Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen Dnr: 001380-2020

³ Regeringens proposition 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning s. 17

Därmed har föräldraansvaret inte påverkat i vilken omfattning assistansersättning beviljats för hjälpbehovet.

Lagändringen har bidragit något till att barn som behöver hjälp med andning har fått sådan hjälp genom assistansersättning

I 30 procent av de beslut där behovet av andningshjälp bedömdes vara ett grundläggande behov var det avgörande för att personen skulle få assistansersättning. Det motsvarar 16 personer. Majoriteten av de här besluten gällde barn under 6 år.

I förarbetena antas att 50 personer kommer att få rätt till assistansersättning under 2019 på grund av lagändringen⁴. Färre personer än vad som nämdes i förarbetena har alltså fått assistansersättning på grund av lagändringen. Men alla som har ansökt om assistansersättningen efter lagändringen 1 november 2019 hade inte fått ett beslut ännu när den här granskningen gjordes.

Resultatet att majoriteten av dessa beslut gällde barn kan innebära att lagändringen den 1 november 2019 bidragit till att barn som tillhör LSS personkrets, och som behöver hjälp med andning har fått sådan hjälp genom assistansersättning.⁵ Det är ovanligt att någon vars tidigare rätt till assistansersättning har upphört nu ansöker på nytt.

När andning bedöms vara ett grundläggande behov beviljas i genomsnitt fler assistanstimmar

För personer där hjälp med andning bedömts vara ett grundläggande behov beviljades i genomsnitt totalt 171 assistanstimmar per vecka, varav i genomsnitt 55 timmar för det grundläggande behovet hjälp med andning. Motsvarande siffra för personer där hjälp med andning inte bedömts vara ett grundläggande behov var i genomsnitt totalt 109 timmar per vecka.

I förarbetena finns ett antagande om behovet av dubbel assistans och att det skulle beviljas för dygnets alla timmar. Det framkommer dock redan i förarbetena att regeringen bedömer att majoriteten av dem som omfattas av lagändringen inte kommer att behöva dubbel assistans för dygnets alla timmar.⁶ Det är också vad som framkommer i denna uppföljning. Det är över huvud taget ovanligt i nyansökningar att dubbel assistans beviljas för andningshjälp som bedömts vara ett grundläggande behov.

⁴ Regeringens proposition 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning s. 26

⁵ Jmf Regeringens proposition 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning s. 17

⁶ Regeringens proposition 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning s. 27

Inledning

Insatsen personlig assistans är reglerad i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). LSS infördes 1994 och syftar till att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar.

Sedan LSS infördes har lagstiftningen vid några tillfällen tillförts nya regler. Två av dessa regler är av relevans för föreliggande analys.

Den 1 juli 1996 infördes en regel i LSS att personlig assistans är ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den 1 november 2019 infördes i LSS att även hjälp med andning ska vara ett grundläggande behov.

Uppdraget

Försäkringskassan har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera antalet personer som beviljas eller får avslag på sin ansökan om assistansersättning för andningshjälp enligt SFS 2019:618. I uppdraget ingår att analysera och beskriva orsakerna till besluten. Försäkringskassan ska lämna en delredovisning senast den 14 december 2020 och slutredovisa uppdraget till regeringen (Socialdepartementet) senast den 7 juni 2021.

I denna delredovisning redovisas resultat av beslut fattade under perioden 1 november 2019–30 juni 2020.

I slutredovisningen kommer även beslut fattade under perioden 1 juli 2020-31 december 2020 att redovisas.

Frågeställningar och avgränsningar

Utifrån uppdraget är följande frågeställningar vägledande

- Vilka ansöker om assistansersättning för andningshjälp?
- Har personen tidigare varit beviljad eller ansökt om assistansersättning?
- Vilken hjälp behöver den enskilde med andningen?
- Hur ser beslutsutfallen ut – bifall eller avslag?
- Hur bedömer Försäkringskassan andningshjälpen?

Skälet till att delredovisningen gäller beslut som är fattade fram till 30 juni 2020 är att det från och med 1 juli 2020 kommit ytterligare lagändringar som gäller assistansersättning för andningshjälp⁷.

⁷ SFS 2020:440 och SFS 2020:441

Metod

Försäkringskassan registrerar inte vilken hjälp som den sökande anger i sin ansökan om assistansersättning. Därför har samtliga ansökningar för de beslut som fattats under perioden november 2019–juni 2020 gått igenom. De ansökningar som gällde andningshjälp har därefter granskats. Aktstudierna har varit nödvändiga för att ta reda på:

- orsakerna till besluten
- vilken andningshjälp den enskilde ansökt om assistansersättning för
- vilken andningshjälp som bedömts vara grundläggande behov.

Efter aktstudierna har uppgifter från våra register kopplats på för att ta reda på kön, ålder och antal beslutade timmar.

I den här rapporten redovisas inte alltid resultatet nedbrutet på fördelning mellan kön, ålder och annan variabel. Vi måste skydda enskilda individer så att risk för röjande av identitet inte finns, och därför redovisas inte statistik där det blir för få personer. Det innebär i vissa fall att vi i statistiken redovisar *att* det finns personer i en viss kategori, men inte hur många.

Bestämmelser om rätten till assistansersättning

Nedan beskrivs det regelverk som gällde under perioden 1 november 2019–30 juni 2020.

Assistansersättning är reglerad i socialförsäkringsbalken (SFB) och ger ersättning för kostnader för sådan personlig assistans som beskrivs i 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

För att ha rätt till personlig assistans enligt 9 a § LSS ska personen på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöva hjälp med något av de grundläggande behoven. Att funktionshindren ska vara varaktiga, innebär att de inte ska vara av tillfällig eller mer övergående natur⁸.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid),
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och

⁸ prop. 1992/93:159, avsnitt 14.1, s. 169

3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), har utretts⁹.

En förutsättning för att en person ska kunna få assistansersättning är att han eller hon omfattas av svensk socialförsäkring och tillhör personkretsen för LSS. Vid ansökningstillfället ska personen inte ha fyllt 65 år.

De grupper som ingår i LSS personkretsen är:

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd,
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

För att ha rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS. Assistansersättning lämnas inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Assistansersättning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller en region,
2. vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller en region,
3. bor i en gruppbostad, eller
4. vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt LSS

Om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas även under tid när den försäkrade vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt LSS.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

⁹ I denna redovisning nämner vi detta med dubbelassistans.

Assistansersättning för andningshjälp

Den lag som reglerar att hjälp med andning är ett grundläggande behov trädde i kraft den 1 november 2019¹⁰. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för personlig assistans som gäller tid före ikraftträdandet¹¹.

Hjälp med andning som grundläggande behov förutsätter att den som behöver hjälpen har en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna och att det kan finnas en risk för den enskildes hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges. Hjälpåtgärder som mer allmänt syftar till att förbättra andningsförmågan, eller underlätta andning är alltså inte ett grundläggande behov¹².

Någon beskrivning av vilka hjälpåtgärder som ska bedömas som andningshjälp finns det inte i lagtexten. Enligt förarbetena kan det till exempel gälla avancerad andningsgymnastik (jfr hjälpbehovet i HFD 2015 ref. 46), respiratorvård, hantering av trakealkanyl vid trakeostomi, slemsugning i andningsvägarna och övervakning på grund av risk för kvävning eller lungblödningar¹³.

I vilken omfattning en hjälpåtgärd är av sådan privat karaktär att den ger rätt till personlig assistans får avgöras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall (jfr HFD 2018 ref. 21)¹⁴. För att hjälp med andning ska bedömas vara grundläggande behov ska hjälpen vara av en särskild karaktär, som kännetecknas av att den är mycket privat och uppfattas som mycket känslig för den personliga integriteten. En följd av att hjälpen med andning ska ha en viss karaktär för att bedömas vara grundläggande behov blir att hjälp med andning kan bedömas antingen vara grundläggande eller andra personliga behov. Behovet kan också vara delvis grundläggande, och delvis ett annat personligt behov.

Disposition av rapporten

Kapitel 1 handlar om vilka som ansöker om assistansersättning för andningshjälp. Först beskrivs vilka som har ansökt fördelat på kön och ålder, och om det är en nyansökan eller ansökan om fler timmar. Därefter fördjupas beskrivningen av vilka som ansöker i ett avsnitt som gäller nyansökan och ett som gäller ansökan om fler timmar.

Kapitel 2 handlar om beslutsutfallet. Resultaten för nyansökan presenteras uppdelat utifrån om utfallet för rätten till assistansersättning är bifall eller avslag. För besluten som gäller bifall respektive avslag beskrivs om Försäkringskassan har bedömt att behovet av andningshjälp är ett grundläggande behov eller inte. Här redovisas även orsaken när andning inte har bedömts vara grundläggande behov. Kapitel avslutas med en redovisning av ansökan om fler timmar: beslutsutfall, hur behovet av andningshjälp har bedömts och orsaken när andning inte har bedömts vara grundläggande behov.

¹⁰ Från och med den 1 juli 2020 infördes ytterligare nya regler gällande andning, se SFS 2020:440 och SFS 2020:441. Eftersom den här delredovisningen gäller beslut som har fattats under perioden 1 november 2019-30 juni 2020 och inte berörs av de nya reglerna nämns de inte mer här.

¹¹ SFS 2019:618

¹² prop. 2018/19:145 s. 29

¹³ prop. 2018/19:145 s. 29

¹⁴ Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning s. 7 och Regeringens proposition 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning s. 21

I kapitel 3 beskrivs vilka behov av andningshjälp som ansökan gäller fördelat på ålder och om det är en nyansökan eller ansökan om fler timmar. Kapitlet inleds med en kort beskrivning av några av de hjälpåtgärder som kan vara aktuella när en enskild är i behov av andningshjälp. Kapitlet avslutas med en redovisning av vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov.

Bilaga 1 innehåller en beskrivning av den metod som har använts i uppföljningen samt de överväganden och avgränsningar som har gjorts utifrån uppdraget.

Bilaga 2 innehåller tabeller med resultat på en mer detaljerad nivå än vad som återges i rapporten. Här redovisas även tabeller med siffror för de figurer som presenteras i rapporten.

Kapitel 1: Vilka ansöker om assistansersättning för andningshjälp?

I detta kapitel beskrivs vilka personer som ansöker om assistansersättning för andningshjälp och om de har eller har haft assistansersättning tidigare.

I den här rapporten använder vi uttrycket ansökan oavsett om prövningen av rätten till assistansersättning har sin grund i en ansökan från den enskilde eller en anmälan från kommunen¹⁵. En ansökan om assistansersättning gäller oftast inte enbart behov av andningshjälp utan personens totala hjälpbehov i olika situationer. Eftersom uppdraget handlar om ansökan om assistansersättning för andningshjälp används det begreppet i redovisningen, även om ansökan också har gällt flera andra hjälpbehov.

De ansökningar som uppföljningen omfattar är de som har resulterat i ett beslut om rätt till assistansersättning under perioden november 2019–juni 2020. Ansökan kan därmed ha kommit in till Försäkringskassan vid en tidigare tidpunkt än november 2019. Det finns även ansökningar om andningshjälp som har kommit in under aktuell period men där beslut inte är fattat ännu. De ingår inte i denna uppföljning¹⁶.

Ansökan om assistansersättning för andningshjälp

Personer som har ansökt om assistansersättning för andningshjälp är personer som

- inte är beviljade assistansersättning när de ansöker – nyansökan¹⁷
- är beviljade assistansersättning men ansöker om fler timmar – ansökan om fler timmar.

Under perioden november 2019–juni 2020 gällde knappt 15 procent av alla beslut om assistansersättning en ansökan om andningshjälp, vilket motsvarar 381 beslut¹⁸.

Det är vanligare att ansökan om assistansersättning för andningshjälp är en nyansökan än en ansökan om fler timmar. Det har varit fler pojkar och män som ansöker än flickor och kvinnor. Det gäller både nyansökan och ansökan om fler timmar (se Figur 1 och Bilaga 2, Tabell 1 och Tabell 3).

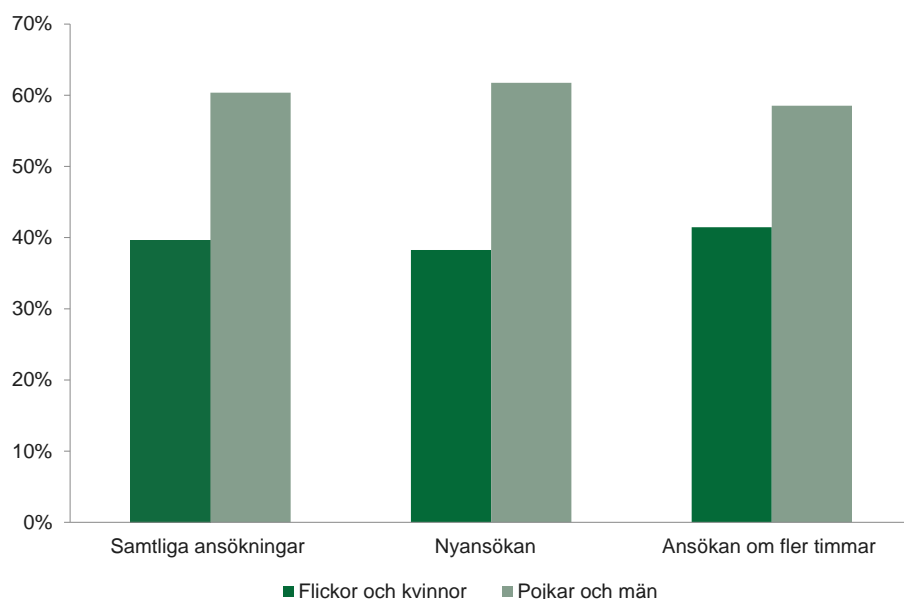
¹⁵ När någon som har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt 9 § 2 hos kommunen kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken ska kommunen anmäla det till Försäkringskassan (110 kap. 6 § första stycket 3 SFB). Då behöver en ansökan inte göras.

¹⁶ I de fall som beslut har fattats senast 31 december 2020 kommer de att ingå i slutredovisningen som redovisas senast 7 juni 2021.

¹⁷ I detta sammanhang avses att personen inte är beviljad assistansersättning när ansökan görs. I gruppen ingår personer som tidigare har ansökt men fått avslag och därmed inte är beviljade assistansersättning. Även för dessa personer benämns ansökan i detta sammanhang för nyansökan.

¹⁸ Se bilaga 2, tabell 1 Antal fattade beslut 1 november 2019–30 juni 2020, fördelat på typ av ansökan.

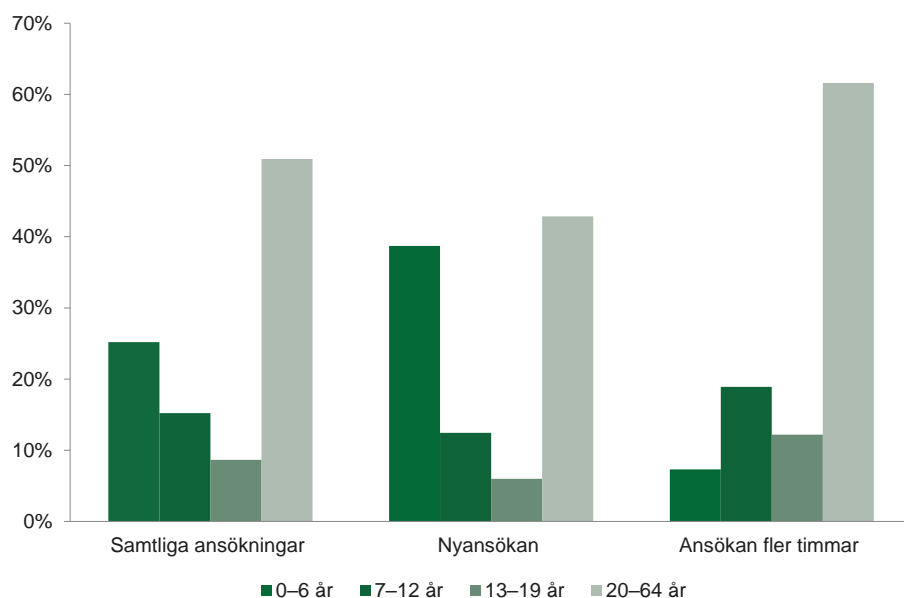
Figur 1 Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på typ av ansökan och kön

Källa: Försäkringskassans datalager Store.

Drygt hälften av ansökningarna om andningshjälp gäller personer i åldersgruppen 20–64 år. Resterande del gäller barn och unga i åldern 0–19 år, där majoriteten utgörs av den yngsta gruppen som är 0–6 år (se Figur 2 och Bilaga 2, Tabell 2).

Figur 2 Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på typ av ansökan och ålder

Källa: Försäkringskassans datalager Store.

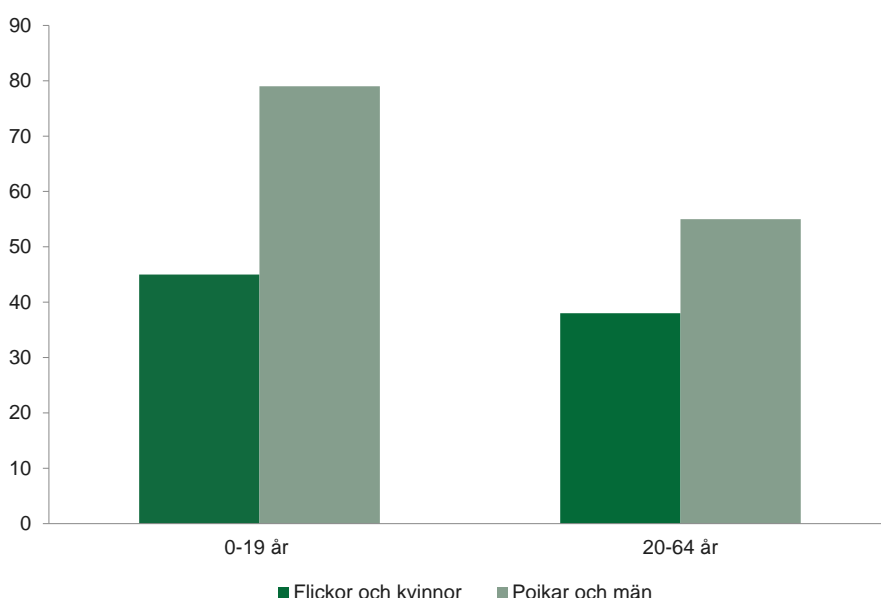
Även i de olika åldersgrupperna är det fler pojkar och män än flickor och kvinnor som ansökt om assistansersättning för andningshjälp. Däremot varierar fördelningen inom olika åldersgrupper något: andelen pojkar i åldersgruppen 0–19 år är något högre än andelen vuxna män, och andelen flickor i åldern 0–19 år är något lägre än andelen vuxna kvinnor. (Se Bilaga 2, Tabell 3.)

Ansökan om assistansersättning för andningshjälp – nyansökan

Under perioden november 2019–juni 2020 har 217 personer som inte tidigare är beviljade assistansersättning fått beslut utifrån en ansökan som bland annat gällt ersättning för andningshjälp. Av dessa hade 67 personer tidigare fått avslag när de ansökte om assistansersättning. Det är inte vanligt att någon vars tidigare rätt till assistansersättning har upphört nu ansöker på nytt. (Se Bilaga 2, Tabell 1.)

Drygt 57 procent av alla nyansökningar gäller barn och unga i åldern 0–19 år, vilket motsvarar 124 stycken. Majoriteten är barn i åldern 0–6 år. Gruppen 20–64 år står för 93 nyansökningar, vilket motsvarar knappt 43 procent (se Bilaga 2, Tabell 2).

Figur 3 **Antal nyansökningar om andningshjälp, fördelat på ålder och kön**

Källa: Försäkringskassans datalager Store.

När antalet nyansökningar fördelas på både kön och ålder är det fortfarande fler pojkar och män än flickor och kvinnor som har ansökt, både i åldersgruppen 0–19 år och 20–64 år (se Figur 3 och Bilaga 2, Tabell 3). I åldersgruppen 20–64 år står männen för 59 procent av ansökningarna och kvinnorna för 41 procent. Skillnaden mellan könen är större i åldersgruppen 0–19 år, där pojkarna står för 64 procent av ansökningarna och flickorna för 36 procent. (Se Bilaga 2, Tabell 3.)

Ansökan om assistansersättning för andningshjälp – fler timmar

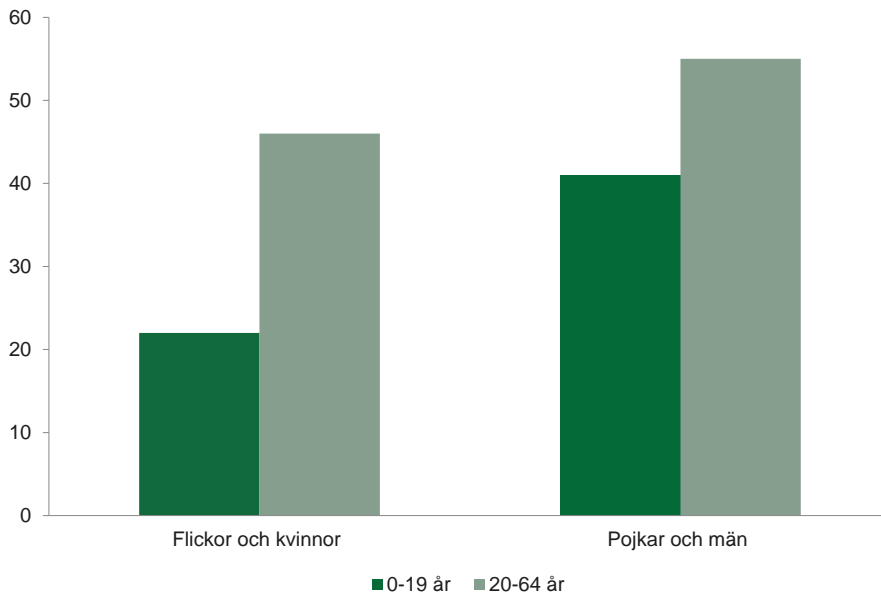
Under perioden november 2019–juni 2020 har 164 personer som är beviljade assistansersättning fått ett beslut utifrån en ansökan om fler timmar som bland annat gällt andningshjälp. Även för de som ansöker om fler assistanstimmar är det fler pojkar och män än flickor och kvinnor som har ansökt. (Se Bilaga 2, Tabell 3.)

Majoriteten av de som ansöker om fler timmar är i åldern 20–64 år (se Bilaga 2, Tabell 2).

I åldersgruppen 0–19 år står barn i åldern 7–12 år för den högsta andelen ansökningar och barn 0-6 år för den lägsta andelen. Endast 7 procent av samtliga

ansökningar om fler timmar avser barn i åldern 0-6 år medan nästan 19 procent avser barn i åldern 7-12 år (se Bilaga 2, Tabell 2).

Figur 4 **Antal ansökningar om fler timmar om andningshjälp, fördelat på ålder och kön**

Källa: Försäkringskassans datalager Store.

Även när antalet ansökningar om fler timmar fördelas på både kön och ålder är det fler pojkar och män än flickor och kvinnor som har ansökt. Skillnaden mellan könen är större bland barn och unga, där pojkarna står för 65 procent av alla ansökningarna och flickorna för 35 procent. I åldersgruppen 20–64 år är skillnaden mellan könen mindre. Där står männen för 54 procent och kvinnorna 46 procent av ansökningarna. (Se Figur 4 och Bilaga 2, Tabell 3.)

Kapitel 2: Hur bedömde Försäkringskassan andningshjälpen och vad blev beslutsutfallet?

I detta kapitel redovisas om personen har fått bifall eller avslag på sin ansökan och hur Försäkringskassan har bedömt behovet av andningshjälp.

Först redovisas resultatet för nyansökan där utfallet är bifall (rätt till assistansersättning) samt hur Försäkringskassan i dessa beslut har bedömt behovet av andningshjälp. Därefter redovisas resultatet för nyansökan där utfallet är avslag (inte rätt till assistansersättning). Även för dessa beslut redovisas hur behovet av andningshjälp har bedömts. Redovisningen för samtliga nyansökningar avslutas med varför andning inte har bedömts vara grundläggande behov. Sedan redovisas beslutsutfallet på ansökan om fler timmar, hur Försäkringskassan har bedömt behovet av andningshjälp samt orsaken till att Försäkringskassan inte har bedömt att andningshjälpen utgör ett grundläggande behov.

Kapitlet inleds med en beskrivning av beslutsutfall för att underlätta den fortsatta läsningen av kapitlet.

Beslutsutfall

För att en person ska få assistansersättning måste de bedömda timmarna för hjälp med de grundläggande behoven överstiga i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. När Försäkringskassan bedömer detta tas hänsyn till alla de grundläggande behov som hen behöver hjälp med. Det innebär att även om en persons behov av andningshjälp bedöms vara ett grundläggande behov är det inte säkert att hen får rätt till assistansersättning. Det innebär också att om Försäkringskassan har bedömt att andningshjälpen inte är ett grundläggande behov, men personen ändå har rätt till assistansersättning så bedömer Försäkringskassan om behovet av hjälp med andning istället kan beviljas som ett annat personligt behov.

Vid ansökan om fler timmar har personen redan ett gynnande beslut om rätt till ett antal assistanstimmar som gäller tillsvidare¹⁹. När en person ansöker om fler timmar ska Försäkringskassan ta ställning till om hen har rätt till de extra assistanstimmarna som ansökan gäller. Vid denna bedömning är Försäkringskassan bunden av det totala antalet timmar som är beviljade sedan tidigare. Personen kan inte beviljas ersättning för fler timmar om hen inte längre har rätt till assistansersättning eller om det totala antalet timmar inte ska utökas vid en bedömning utifrån gällande författningar, rättspraxis och annan normering²⁰. Hen har då fortsatt rätt till samma antal timmar som tidigare²¹. En ansökan om fler timmar kan alltså resultera i ett beslut om fler timmar eller ett beslut om oförändrat antal timmar.

Beslutsutfall nyansökan: Rätt till assistansersättning

Under perioden november 2019–juni 2020 fick 92 personer sin nyansökan om assistansersättning beviljad. Av de som beviljades assistansersättning var 56 pojkar

¹⁹ Antalet beviljade assistanstimmar kan enligt 51 kap. 12 § SFB bara omprövas om det finns ett väsentligt ändrat förhållande som är hänförligt till den försäkrade och som innebär en minskning. Det innebär att en ansökan om fler timmar i sig inte kan resultera i att den enskilde får färre timmar.

²⁰ Se Försäkringskassan, vägledning 2003:6 Assistansersättning version 27, avsnitt 3.5

²¹ Personen har fortsatt rätt till dessa timmar så länge assistansersättningen inte ska omprövas på grund av väsentligt ändrade förhållanden enligt 51 kap. 12 § SFB.

och män och 36 flickor och kvinnor. Det innebär att 42 procent av alla pojkar och män och 43 procent av alla flickor och kvinnor som gjort en nyansökan om assistansersättning för andningshjälp beviljades assistansersättning. (Se Bilaga 2, Tabell 3 och Tabell 4.) Att ansökan beviljades innebär däremot inte att Försäkringskassan i alla dessa beslut bedömde att behov av andningshjälp var grundläggande behov, vilket redovisas nedan. Majoriteten av de som fick bifall bedömdes tillhöra personkrets 3²². Av de som nu beviljades assistansersättning var det 25 personer som tidigare hade ansökt om assistansersättning men fått avslag (se Bilaga 2, Tabell 5).

Fördelat på ålder var

- 42 personer i åldern 0–19 år
- 50 personer i åldern 20–64 år (se Bilaga 2, Tabell 4).

Det här innebär att 42 procent av de som kom in med en nyansökan som gäller andningshjälp får assistansersättning, oavsett om andning bedömts vara ett grundläggande behov eller inte. Det är en högre andel bifall jämfört med alla nyansökningar där beslut fattats under perioden, där bara 15 procent av alla som kommer in med en nyansökan beviljas assistansersättning. (Se Bilaga 2, Tabell 6.)

Bedömning av hjälp med andning som grundläggande behov

Hjälp med andning bedömdes som ett grundläggande behov²³ i 51 av de 92 nyansökningar som resulterade i bifall. Av de som bedömdes ha andning som grundläggande behov var 24 unga och vuxna kvinnor och 27 unga och vuxna män (se Bilaga 2, Tabell 4).

Kvinnor och män i åldern 20–64 bedömdes i något högre utsträckning (53 procent) än flickor och pojkar i åldern 0–19 år (47 procent) ha andning som ett grundläggande behov (se Bilaga 2, Tabell 7). Av flickorna och pojkarna i åldern 0–19 år är det de i åldern 0–6 år som utgör den största gruppen.

I 16 av de 51 besluten var hjälp med andning avgörande för att personen skulle beviljas assistansersättning. Om hjälp med andning inte hade bedömts som ett grundläggande behov, hade det totala behovet av hjälp med grundläggande behov inte överstigit i genomsnitt 20 timmar i veckan (se Bilaga 2, Tabell 7). Majoriteten av de här besluten gällde barn under 6 år.

I de 51 besluten där andning har bedömts vara grundläggande behov har Försäkringskassan bedömt i genomsnitt

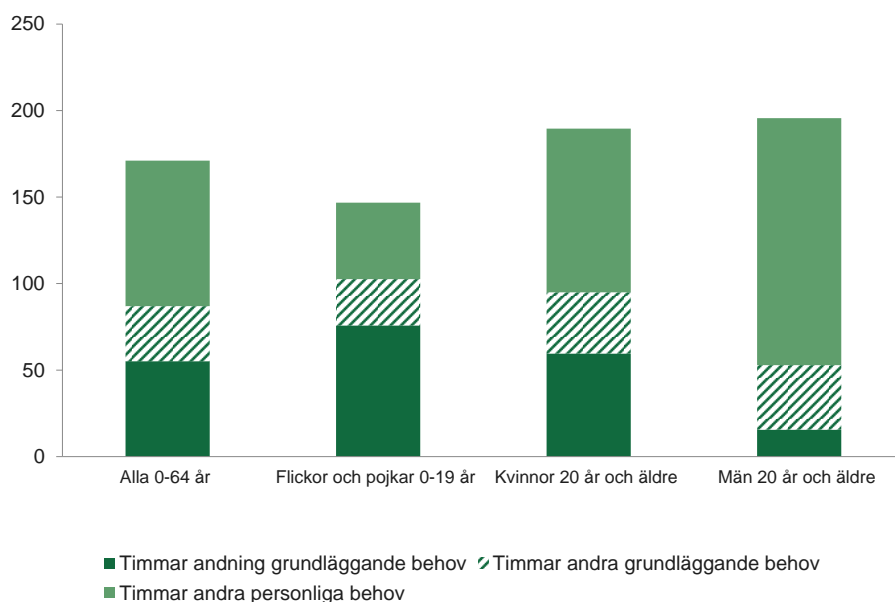
- drygt 55 timmar i veckan för andning som grundläggande behov
- totalt 171 timmar i veckan för alla behov, det vill säga både grundläggande och andra personliga behov (se Figur 5 och Bilaga 2, Tabell 8).

Det var ovanligt att Försäkringskassan hade bedömt att det fanns behov av dubbel assistans för hjälp med andning som ett grundläggande behov.

²² Fördelningen av personkretstillhörighet går inte att redovisa på grund av sekretess

²³ Redovisning av vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov finns i kapitel 3.

Figur 5 Genomsnittligt antal timmar per vecka vid nyansökan om andningshjälp, fördelat på bedömda timmar, kön och ålder

Källa: Försäkringskassans datalager Store.

Anm.: Timmar grundläggande behov andning och timmar andra grundläggande behov utgör tillsammans timmar för grundläggande behov. Grundläggande behov och andra personliga behov tillsammans utgör totala antalet beviljade assistanstimmar.

I 41 av de nyansökningar där utfallet var bifall bedömdes hjälp med andning inte som ett grundläggande behov. Av dessa beslut gällde 12 unga och vuxna kvinnor och 29 unga och vuxna män (se Bilaga 2, Tabell 4).

Att andning inte bedömdes vara ett grundläggande behov förekom i högre utsträckning för kvinnor och män i åldern 20–64 år (56 procent) än för flickor och pojkar i åldern 0–19 år (44 procent). (Se Bilaga 2, Tabell 7.) Av flickorna och pojkarna i åldern 0–19 år är det de i åldern 0–6 år som utgör den största gruppen där andning inte bedömdes vara ett grundläggande behov.

I de 41 besluten där andning inte har bedömts vara grundläggande behov har Försäkringskassan bedömt i genomsnitt

- drygt 35 timmar i veckan för grundläggande behov
- totalt 109 timmar i veckan för alla behov, det vill säga både grundläggande och andra personliga behov (se Bilaga 2, Tabell 9).

I de flesta av de nyansökningar som har resulterat i att personen har fått assistansersättning har andning bedömts som andra personliga behov. Det gäller både de beslut där andning har bedömts vara ett grundläggande behov, och de beslut där det inte har bedömts vara det. (Se Bilaga 2, Tabell 10.)

Beslutsutfall nyansökan: Inte rätt till assistansersättning

Det var 125 personer som fick avslag på sin nyansökan om assistansersättning. Det motsvarar 58 procent (se Bilaga 2, Tabell 6). Det var 78 pojkar och män och 47 flickor och kvinnor som fick avslag på sina nyansökningar, vilket motsvarar 58 procent av männen som gjort en nyansökan och 57 procent av kvinnorna. (Se Bilaga 2, Tabell 3 och Tabell 11.) Majoriteten av de som fick avslag är barn och unga, där åldersgruppen 0–6 år utgör den största gruppen.

Bland de som fått avslag på sin ansökan finns det 42 personer som även tidigare fått avslag på ansökan om assistansersättning. Majoriteten av dem är i åldern 0–19 år. (Se Bilaga 2, Tabell 5.)

Det var 23 personer som fick avslag på sin ansökan på grund av att de inte bedömdes tillhöra LSS personkrets. Majoriteten av de här avslagsbesluten gäller barn i åldern 0–6 år²⁴. När orsaken till avslaget är att personen inte tillhör LSS personkrets tar Försäkringskassan inte ställning till om övriga förutsättningar för rätt till assistansersättning är uppfyllda. Det innebär bland annat att Försäkringskassan inte tar ställning till om andningshjälpen skulle vara ett grundläggande behov. När vi senare i detta avsnitt redovisar orsaken till att Försäkringskassan har bedömt att behovet av andningshjälp inte är ett grundläggande behov ingår inte dessa 23 ärenden. Det innebär att det är för 102 av de 125 avslagsbesluten som vi nedan kommer att redovisa bedömningen av hjälp med andning som grundläggande behov.

Bedömning av hjälp med andning som grundläggande behov

I 20 av avslagen på rätten till assistansersättning bedömdes hjälp med andning vara ett grundläggande behov. De sökande fick trots det inte rätt till assistansersättning. Det berodde på att de grundläggande behoven sammantaget inte översteg i genomsnitt 20 timmar i veckan (se Bilaga 2, Tabell 11). Denna grupp bedömdes i genomsnitt ha behov av andning som grundläggande behov drygt 3 timmar per vecka (se Bilaga 2, Tabell 12).

I 82 beslut där utfallet blev avslag har hjälp med andning inte bedömts som ett grundläggande behov. Majoriteten av de här besluten gäller barn och unga i åldern 0–19 år (se Bilaga 2, Tabell 11). De bedömdes i genomsnitt ha behov av 7,5 timmar per vecka för grundläggande behov (se Bilaga 2, Tabell 12).

Orsaker till avslag på nyansökan om andning som grundläggande behov

Nedan redovisas orsaken till att andning inte har bedömts vara grundläggande behov för samtliga nyansökningar oavsett om beslutsfallet är bifall eller avslag. De beslut där avslaget beror på att personen inte tillhör LSS personkrets redovisas däremot inte nedan.

I vart femte ärende tillgodoses behovet av andningshjälp genom en hälso- och sjukvårdsåtgärd enligt hälso- och sjukvårdslagen²⁵ (se Bilaga 2, Tabell 13). I dessa

²⁴ Fördelningen på ålder för de som inte ingår i LSS personkrets kan inte redovisas på grund av sekretess.

²⁵ För att den enskilda ska ha rätt till personlig assistans för den hjälp som han eller hon behöver får hjälpen inte vara en sjukvårdande insats enligt HSL (jämför 51 kap. 5 § SFB). Sjukvårdande insatser som utförs som egenvård är inte en sjukvårdande insats enligt HSL. Egenvård som gäller något av de grundläggande behoven kan ingå i bedömningen av hjälpbehovet.

beslut har det inte varit aktuellt att bedöma om behovet av andningshjälp uppfyller de olika förutsättningar som krävs för att det ska vara ett grundläggande behov eftersom åtgärden inte kan utföras som egenvård. Majoriteten av dessa beslut avser vuxna i åldern 20-64 år.

I övriga beslut är den vanligast förekommande orsaken till avslag på ansökan om andning som grundläggande behov att en eller båda av de särskilda förutsättningar som krävs för att andning ska bedömas vara grundläggande behov inte är uppfyllda (se Bilaga 2, Tabell 13). Med särskilda förutsättningar avses att

- personen ska ha en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna
- det kan finnas en risk för den enskildes hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges.

Majoriteten av dessa beslut avser barn och unga i åldern 0-19 år.

I drygt vart tionde beslut är orsaken till avslaget att behovet av andningshjälp inte har bedömts vara av privat eller integritetskänslig karaktär (se Bilaga 2, Tabell 13). Majoriteten av dessa beslut avser barn och unga i åldern 0-19 år.

Övriga avslagsorsaker, som har förekommit i mindre omfattning, är till exempel att hjälpbehovet inte är varaktigt, eller att personen inte har bedömts vara i behov av ett personligt utformat stöd. I ett antal ärenden har motiveringen till avslag inte varit tillräckligt tydlig för att möjliggöra en kategorisering. I några fall är det, utifrån tillgänglig dokumentation, oklart om ställningstagande har gjorts gällande om andning utgör ett grundläggande behov eller inte (se Bilaga 2, Tabell 13).

Beslutsutfall: Ansökan om fler timmar

Av de som ansökte om fler timmar för bland annat behov av andningshjälp fick 84 procent eller 138 personer ett beslut om fler timmar²⁶ (se Bilaga 2, Tabell 14)²⁷. Majoriteten av dem tillhör personkrets 3²⁸.

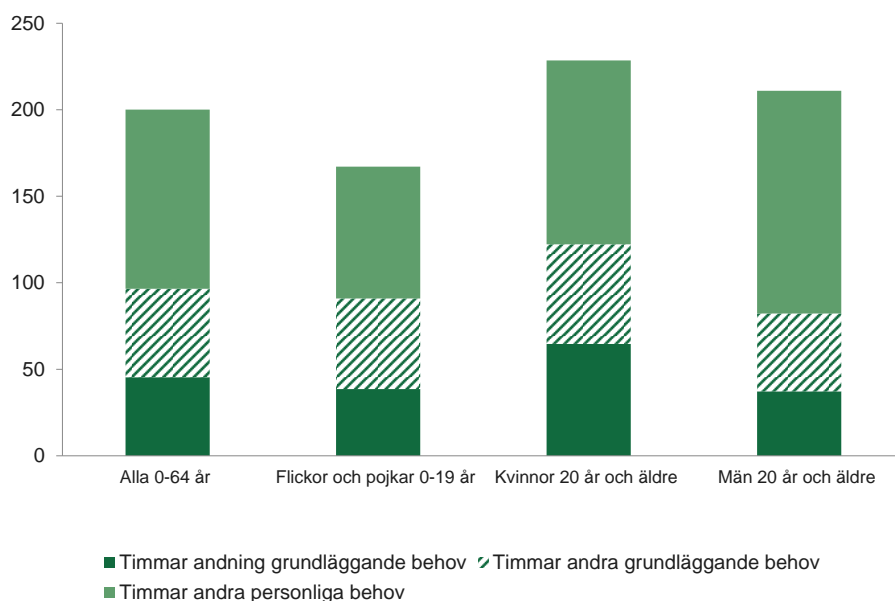
Bedömning av hjälp med andning som grundläggande behov

Försäkringskassan bedömde att hjälp med andning var ett grundläggande behov²⁹ i 50 beslut.

- Av besluten gällde 20 unga och vuxna kvinnor och 30 unga och vuxna män (se Bilaga 2, Tabell 15).
- I majoriteten av besluten beviljades fler timmar än i tidigare prövning (se Bilaga 2 Tabell 14).
- I 14 av besluten hade det bedömts att det fanns behov av dubbel assistans för hjälp med andning som ett grundläggande behov (se Bilaga 2, Tabell 15).

I de 50 besluten har Försäkringskassan bedömt i genomsnitt drygt 45 timmar i veckan för andning som grundläggande behov. De som ingår i gruppen beviljades assistansersättning med drygt 200 timmar i veckan för alla behov (se Figur 6 och Bilaga 2, Tabell 17).

Figur 6 Genomsnittligt antal timmar per vecka vid ansökan om fler timmar om andningshjälp, fördelat på bedömda timmar, kön och ålder

Källa: Försäkringskassans datalager Store. Anm. Timmar andning grundläggande behov och timmar andra grundläggande behov utgör tillsammans timmar för grundläggande behov. Grundläggande behov och andra personliga behov tillsammans utgör totala antalet beviljade assistanstimmar.

²⁶ För resterande, 26 personer, var utfallet beslut om oförändrat antal timmar

²⁷ Till skillnad från nyansökan kan ansökan om fler timmar inte resultera i ett beslut om avslag på rätten till assistansersättning. Däremot kan utfallet bli avslag på ansökan om fler timmar, vilket får som konsekvens att personen har rätt till ett oförändrat antal timmar.

²⁸ Fördelningen av personkretstillhörighet går inte att redovisa på grund av sekretess.

²⁹ Redovisning av vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov finns i kapitel 3

I 114 av de 164 beslut som gällde ansökan om fler timmar har Försäkringskassan bedömt att andning inte är ett grundläggande behov.

- Besluten gäller 48 unga och vuxna kvinnor och 66 unga och vuxna män, vilket motsvarar 71 procent av alla kvinnor och 69 procent av alla män som ansökt om fler timmar
- Av de som fått ett beslut med sådan bedömning är 69 personer 20–64 år och 45 personer är 0–19. (Se Bilaga 2, Tabell 3 och Tabell 15.)

I drygt 40 procent av besluten går det inte att med säkerhet utläsa av dokumentationen vad orsaken är till att andning inte bedöms vara ett grundläggande behov. I majoriteten av dessa ärenden har andning däremot bedömts utgöra andra personliga behov (se Bilaga 2, Tabell 10). I en tredjedel av besluten är orsaken att en eller båda av de särskilda förutsättningar³⁰ som krävs för att andning ska bedömas vara grundläggande behov inte är uppfyllda. (Se Bilaga 2, Tabell 19.)

I 125 av 164 beslut som gäller ansökan om fler timmar har hjälp med andning bedömts som andra personliga behov. Att hjälp med andning bedömts vara andra personliga behov gäller både när andning har bedömts vara ett grundläggande behov och när det inte gjort det (se Bilaga 2, Tabell 10).

³⁰ Med särskilda förutsättningar avses att det ska finnas en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna och att det kan finnas en risk för den enskildes hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges.

Kapitel 3: Behov av andningshjälp

En ansökan innehåller information om vilka behov av hjälp som personen ansöker om assistansersättning för. En ansökan om assistansersättning för andningshjälp kan gälla ett eller flera hjälpbehov. Det är ovanligt att en ansökan innehåller yrkande om ett specifikt antal timmar för andningshjälp utan gäller oftast totala assistansbehovet.

I det här kapitlet förklaras inledningsvis några av de begrepp som används i redovisningen av behov av andningshjälp. Sedan följer ett exempel som beskriver hur en ansökan om behov av andningshjälp kan se ut. Därefter beskrivs vilka behov av andningshjälp som ansökningarna i granskningen³¹ gäller samt fördelning på ålder och typ av ansökan, det vill säga nyansökan och ansökan om fler timmar. Slutligen redovisas vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov.

Olika slags andningshjälp

I detta avsnitt ges en kort förklaring till några av de begrepp som används i redovisningen nedan. Det handlar om andningsgymnastik, hostmaskin, PEP och CPAP (tekniska hjälpmedel för motståndsandning) andningsmaskiner och trakeostomi.

Andningsgymnastik används i denna rapport som samlingsbegrepp för olika övningar som görs för att frigöra slem från luftvägarna så att personen kan hosta upp det.

Hostmaskin används av personer som har en nedsatt hoststöt och därför inte orkar hosta upp slem från luftvägarna. Det kan till exempel vara aktuellt hos personer med neuromuskulära sjukdomar eller höga ryggradsskador med nedsatt muskelstyrka.³²

PEP och CPAP är tekniska hjälpmedel för motståndsandning. PEP är en förkortning för Positive Expiratory Pressure. Motståndsandning är en del av andningsgymnastiken och gör att personen får en djupare andning och även aktiverar nedre delen av lungorna. Det minskar risken för att slem blir kvar i luftrören och lungblåsorna och på så sätt minskar risken för lunginflammation. CPAP står för Continuous Positive Airway Pressure och är en andningsmask som används i motsvarande syfte.³³

Andningsmaskiner avser här respirator, ventilator och Bi-level PAP. De två förstnämnda ser till att syre kommer ner till lungorna och att koldioxid fraktas bort från kroppen. Bi-level PAP används för motståndsandning (se ovan) men har också ett inandningsstöd. Den kan till exempel användas av personer med neuromuskulära sjukdomar, eftersom det då kan vara tungt att andas mot ett ökat tryck.³⁴

³¹ Även i detta kapitel avses ansökningar som har resulterat i ett beslut om rätt till assistansersättning under perioden november 2019-juni 2020.

³² Andningsbefrämjande tekniker, Vårdhandboken, <https://www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/luftvagar/andningsvard/andningsbeframjande-tekniker/> Hämtat 2020-10-07

³³ Andningsbefrämjande tekniker, Vårdhandboken, <https://www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/luftvagar/andningsvard/andningsbeframjande-tekniker/> Hämtat 2020-10-07

³⁴ Respiratorbehandling, 1177, <https://www.1177.se/behandling--hjalpmedel/ fler-behandlingar/Respiratorbehandling/> Hämtat 2020-10-07

Trakeostomi är en kirurgisk åtgärd som görs när en sjukdom eller skada hindrar en person från att andas via näsa eller mun. Det innebär att man gör en öppning på halsen för att skapa en fri luftväg genom att sätta in en trakealkanyl. Trakeostomi kan också göras på personer som har försämrad lungkapacitet och behöver långvarig respiratorbehandling, exempelvis vid lungsjukdomar eller neuromuskulära sjukdomar. En person med trakealkanyl kan behöva hjälp att byta och rengöra kanylen samt att byta den kompress som sitter under trakealkanylen och det band runt halsen som håller fast kanylen, så kallad trackband.³⁵

Exempel – Ansökan om assistansersättning för behov av andningshjälp

Nedanstående fingerade exempel beskriver hur en ansökan om behov av andningshjälp kan se ut. Exemplet illustrerar att det kan förekomma mer än ett hjälpbehov kopplat till andning.

Birgitta ansöker om assistansersättning hos Försäkringskassan.

Birgitta har ingen verbal kommunikation. Hon har nedsatt kraft i andningsmuskulatur, nedsatt bålbalans och nedsatt hand- och armförmåga. Av ansökan och det medicinska underlaget framkommer det att Birgitta bland annat har behov av olika hjälpinsatser på grund av andningssvårigheter. Samtliga insatser är enligt läkaren bedömda som egenvård.

Hostmaskin används tre gånger om dagen och vid behov på grund av nedsatt hoststöt till följd av nedsatt muskelstyrka. Om Birgitta inte får hjälp att hosta bort slem finns risk för lunginflammation. Birgitta behöver hjälp att hålla i masken.

Slemsug används tre gånger om dagen och oftare vid behov. Birgitta behöver hjälp med detta då hon på grund av nedsatt finmotorisk funktion inte klarar det själv.

Då det inte går att förutse när det kan uppstå behov av hjälp med hostmaskin eller slemsug och Birgitta inte själv kan påkalla uppmärksamhet när behovet uppstår, framför hon i ansökan att det behöver finnas en assistent i närheten dygnet runt.

På natten använder Birgitta ventilator. Hon behöver hjälp att koppla på masken och att rätta till den då och då.

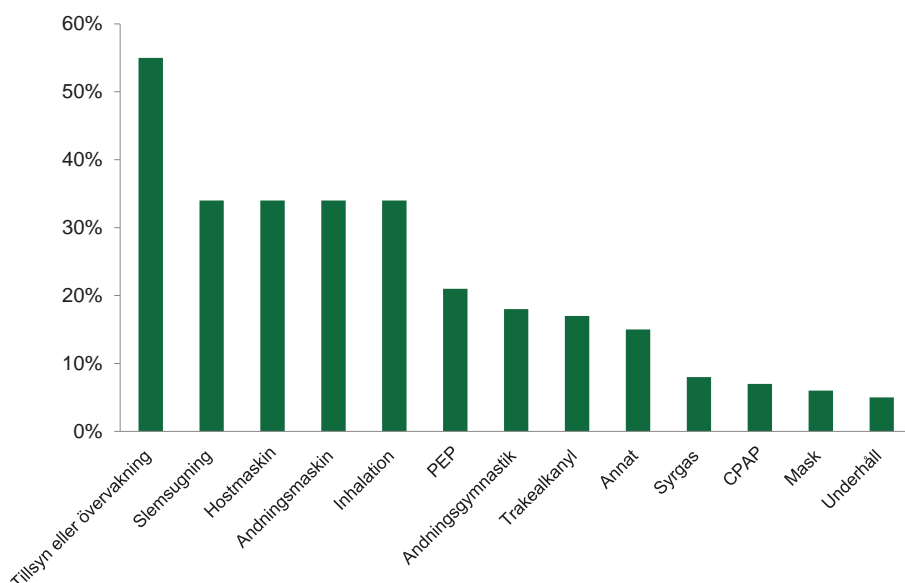
De här behoven av andningshjälp ansöker man om

Mer än hälften av alla ansökningar gäller behov av tillsyn eller övervakning vilket gör det till det vanligaste hjälpbehovet. Ungefär var tredje ansökan gäller hjälp med slemsugning, hostmaskin, andningsmaskin eller hjälp med inhalation. Drygt var femte ansökan gäller behov av hjälp att andas mot ett motstånd så kallad PEP.

³⁵ Trakeostomi, Vårdhandboken, <https://www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/luftvagar/trakeostomi> Hämtat 2020-10-07

Knappt var femte ansökan gäller hjälp med skötsel av trakealkanyl och i ungefär lika många ansökningar beskrivs ett behov av hjälp med andningsgymnastik. I ett färre antal ansökningar beskrivs även behov av hjälp med syrgas, CPAP, masker³⁶ och underhåll³⁷. Ca 15 procent av ansökningarna gäller något annat som exempelvis kan vara manuell borttagning av slem och manuell hjälp att hosta, lägesändringar på grund av andningssvårigheter samt kontroll av syresättning med hjälp av saturationsmätare. (Se Figur 7 och Bilaga 2, Tabell 20.)

Figur 7 Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan.

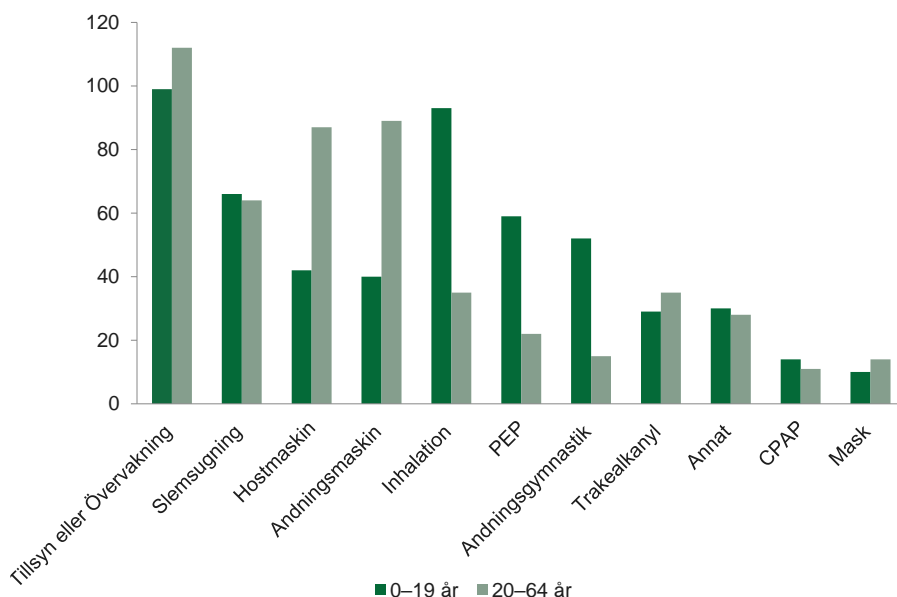
Anm.: I kategorin Annat ingår till exempel manuell borttagning av slem och manuell hjälp att hosta, lägesändringar på grund av andningssvårigheter samt kontroll av syresättning med hjälp av saturationsmätare.

Behov av tillsyn eller övervakning, hjälp med slemsugning, skötsel av trakealkanyl, CPAP och mask förekommer i ungefär lika många ansökningar oavsett åldersgrupp. Behov av hjälp med hostmaskin och andningsmaskin förekommer oftare i ansökningarna som gäller åldersgruppen 20–64 år än i andra åldersgrupper. Behov av hjälp med inhalationer, PEP och andningsgymnastik förekommer i större utsträckning hos åldersgruppen 0–19 år än i åldersgruppen 20–64 år. (Se Figur 8 och Bilaga 2, Tabell 21.)

³⁶ Kategorin masker används när det inte framgår vad det är för typ av mask personen använder

³⁷ Underhåll avser rengöring av andningshjälpmedel, beställa eller på annat sätt underhålla hjälpmedel

Figur 8 Antal ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov och ålder

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan.

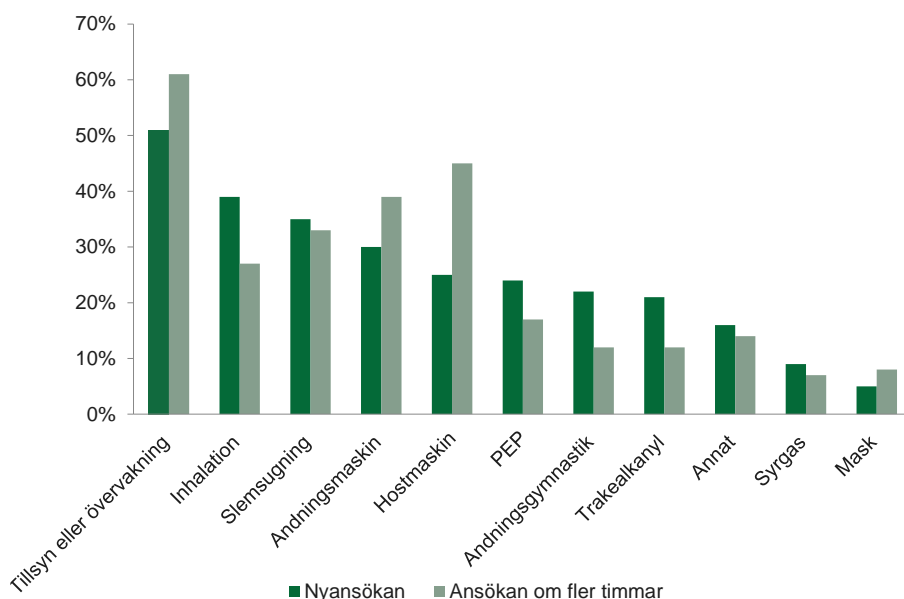
Anm.: Ansökan kan avse ett eller flera hjälpbehov. Resultaten i figuren summerar därför inte 381 vilket är alla ansökningar om andningshjälp. I kategorin Annat ingår till exempel manuell borttagning av slem och manuell hjälp att hosta, lägesändringar på grund av andningssvårigheter samt kontroll av syresättning med hjälp av saturationsmätare.

Behov av andningshjälp i nyansökningar och ansökningar om fler timmar

För att ta reda på om det finns någon skillnad när det gäller vilka hjälpbehov man ansöker om i nyansökningarna respektive ansökningarna om fler timmar, jämför vi hur stor andel av nyansökan respektive ansökan om fler timmar som gäller de olika hjälpbehoven.

- Hjälp med inhalationer, PEP, andningsgymnastik och trakealkanyl är vanligare i nyansökningarna än i ansökningarna om fler timmar.
- Behov av hjälp med tillsyn eller övervakning, hostmaskin och andningsmaskin är vanligare i ansökningarna om fler timmar än i nyansökningarna.
- Behov av hjälp i form av tillsyn eller övervakning är det hjälpbehov som är vanligast förekommande både i nyansökningar och ansökningar om fler timmar. (Se Figur 9 och Bilaga 2, Tabell 22.)

Figur 9 **Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov och typ av ansökan**

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan

Anm.: Andel är beräknat utifrån antalet nyansökningar respektive ansökan om fler timmar. I kategorin Annat ingår till exempel manuell borttagning av slem och manuell hjälp att hosta, lägesändringar på grund av andningssvårigheter samt kontroll av syresättning med hjälp av saturationsmätare.

De här behoven av andningshjälp har bedömts vara grundläggande behov

För att få fram vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov har vi granskat alla 121 beslut³⁸ där andning till någon del har bedömts vara grundläggande behov. Av sekretesskäl är det inte möjligt att redovisa resultatet fördelat på prövningstyp, kön eller ålder³⁹.

- Hjälp med slemsugning är det behov som i störst omfattning har bedömts vara grundläggande behov. Det förekommer i 62 beslut, det vill säga i ungefär hälften av besluten.
- Hjälp med andningsmaskin har bedömts vara grundläggande behov i 48 beslut, och hjälp med hostmaskin i 46 beslut.
- Övervakning har bedömts vara grundläggande behov i 30 beslut.
- Hjälp med inhalationer har bedömts vara grundläggande behov i 27 beslut.
- Hjälp med andningsgymnastik har bedömts vara grundläggande behov i 21 beslut och skötsel av trakealkanyl i 20 beslut.
- Hjälp med syrgas, CPAP och tillsyn har bedömts vara grundläggande behov i ett fåtal beslut. (Se Bilaga 2, Tabell 23.)

Flera behov av andningshjälp kan ha bedömts vara grundläggande behov för samma person.

³⁸ Dessa är fördelade på 71 nyansökningar och 50 ansökningar om fler timmar.

³⁹ Med sekretesskäl menas att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet.

- De vanligaste kombinationerna gäller hjälp med slemsugning, andningsmaskin och hostmaskin.
- I 25 av de beslut där hjälp med slemsugning har bedömts som ett grundläggande behov har även hjälp med hostmaskin bedömts som ett grundläggande behov.
- I nästan hälften av de beslut där hjälp med andningsmaskin har bedömts vara grundläggande behov har även hjälp med slemsugning eller hostmaskin bedömts vara grundläggande behov.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av överdirektör Maria Rydbeck, avdelningschef Marie Axelsson, avdelningschef Gabriella Bremberg och verksamhetsutvecklare Signe Holmlund Armerin, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Signe Holmlund Armerin

Referenser

1177, Respiratorbehandling, www.1177.se/behandling--hjalpmedel/fler-behandlingar/Respiratorbehandling, Hämtat 2020-10-07

Försäkringskassan, Vägledning 2003:6 Assistansersättning, version 27

Försäkringskassan 2020 Rapport- Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr: 001380-2020

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Prop. 1992/93:159 Om stöd och service till vissa funktionshindrade

Prop. 2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning

SFS 2019:618 Lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

SFS 2020:440 Lag om ändring i socialförsäkringsbalken

SFS 2020:441 Lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Socialförsäkringsbalken (SFB)

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning

Vårdhandboken, Andningsbefrämjande tekniker, www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/luftvagar/andningsvard/andningsbeframjande-tekniker/ Hämtat 2020-10-07

Vårdhandboken, Trakeostomi, www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/luftvagar/trakeostomi Hämtat 2020-10-07

Tabellförteckning

Tabell 1	Antal fattade beslut 1 november 2019 – 30 juni 2020, fördelat på typ av ansökan.....	35
Tabell 2	Antal fattade beslut som gäller behov av andningshjälp fördelat på typ av ansökan och ålder	35
Tabell 3	Antal och andel fattade beslut som gäller behov av andningshjälp fördelat på typ av ansökan, kön och ålder	35
Tabell 4	Antal bifall på nyansökan, bedömning av andning som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder	36
Tabell 5	Antal bifall och avslag på nyansökan, för personer som tidigare fått avslag på en ansökan om assistansersättning fördelat på ålder	36
Tabell 6	Antal och andel beslutsutfall vid nyansökan, perioden november 2019 - juni 2020.....	36
Tabell 7	Antal bifall på nyansökan, fördelat på ålder	36
Tabell 8	Genomsnittligt antal timmar per vecka bifall nyansökan och när andning bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder	36
Tabell 9	Genomsnittligt antal timmar per vecka bifall nyansökan och när andning inte bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder.....	37
Tabell 10	Antal bifall på ansökan, bedömning av hjälp med andning, fördelat på typ av ansökan	37
Tabell 11	Antal avslag på nyansökan, fördelat på kön och ålder.....	38
Tabell 12	Genomsnittligt antal timmar per vecka för grundläggande behov avslag nyansökan, fördelat på kön och ålder samt i förhållande till hur andning har bedömts	38
Tabell 13	Antal och andel nyansökningar, fördelat på orsak till att andning inte har bedömts som grundläggande behov	38
Tabell 14	Antal beslutsutfall ansökan om fler timmar, fördelat på höjt och oförändrat	39
Tabell 15	Antal ansökan om fler timmar, fördelat på kön och ålder samt om andning bedömts som grundläggande behov	39
Tabell 16	Antal beslut vid ansökan om fler timmar och genomsnittligt antal timmar per vecka, i förhållande till hur andning har bedömts och förändringstatus	39

Tabell 17	Genomsnittligt antal timmar per vecka och antal ansökan fler timmar när andning bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder.....	39
Tabell 18	Genomsnittligt antal timmar per vecka och antal ansökan fler timmar när andning inte bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder	40
Tabell 19	Antal och andel ansökan om fler timmar, fördelat på orsak till att andning inte har bedömts som grundläggande behov	40
Tabell 20	Antal och andel ansökningar, fördelat på hjälpåtgärder som framkommer i ansökan.....	40
Tabell 21	Antal och andel ansökningar där behov av andningshjälp framkommer, fördelat på ålder.....	41
Tabell 22	Antal och andel ansökningar där behov av andningshjälp framkommer, fördelat på typ av ansökan.....	42
Tabell 23	Antal hjälpbehov som bedömts som grundläggande behov.....	42

Figurförteckning

Figur 1	Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på typ av ansökan och kön	12
Figur 2	Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på typ av ansökan och ålder	12
Figur 3	Antal nyansökningar om andningshjälp, fördelat på ålder och kön	13
Figur 4	Antal ansökningar om fler timmar om andningshjälp, fördelat på ålder och kön.....	14
Figur 5	Genomsnittligt antal timmar per vecka vid nyansökan om andningshjälp, fördelat på bedömda timmar, kön och ålder	17
Figur 6	Genomsnittligt antal timmar per vecka vid ansökan om fler timmar om andningshjälp, fördelat på bedömda timmar, kön och ålder.....	20
Figur 7	Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov	24
Figur 8	Antal ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov och ålder.	25
Figur 9	Andel ansökningar om andningshjälp, fördelat på hjälpbehov och typ av ansökan	26

Bilaga 1 Metod, avvägningar och avgränsningar

I det här avsnittet beskrivs hur vi har samlat in det material som använts för att kunna svara på uppdraget.

Avvägningar

Syftet med uppdraget har lett till följande avvägningar.

Redovisning och analys gäller beslutade ärenden. Det innebär att ärenden där det finns en ansökan om behov av andningshjälp som fortfarande är under handläggning inte har ingått i granskningen.

Med beslutade ärenden avses ärenden där beslutsutfallet är avslag eller bifall, det vill säga ärenden där prövning har skett i sak. Ärenden där beslutet är avvisning eller avskrivning har inte ingått⁴⁰.

Eftersom analysen gäller utfallet av en ansökan om assistansersättning för andningshjälp har granskningen inte omfattat ärenden som resulterat i ett beslut om minskning eller indragning efter omprövning enligt 51 kap. 12 § SFB. Det är en prövning som Försäkringskassan initierar och som bara gäller hur ett väsentligt ändrat förhållande påverkar rätten till redan beviljad assistansersättning. En sådan prövning kan aldrig leda till ett beslut om fler assistanstimmar. Granskningen omfattar bara det första beslutet i ärendet efter att ansökan kom in, dvs inte beslut efter omprövning enligt 113 kap. 7 § SFB eller ärenden som prövas efter att de har överlämnats eller återförvisats av domstol.

Tillgänglig registerdata

I registerdata finns uppgift om

- kön
- ålder
- om ansökan eller anmälan gäller en förstagångsprövning eller om personen är beviljad assistansersättning och ansökan eller anmälan avser fler timmar.
- beslutsutfall (till exempel bifall och avslag)
- personkrets, om Försäkringskassan har bedömt att det finns rätt till assistansersättning
- antal bedömda timmar för andning som grundläggande behov
- antal bedömda timmar för respektive av de andra grundläggande behoven.

I registerdata finns *inte* uppgift om

- vad ansökan eller anmälan gäller, det vill säga om personen ansöker om andningshjälp och i så fall för vilka hjälpbehov
- vilka behov av andningshjälp som har bedömts vara grundläggande behov

⁴⁰ En ansökan kan avvisas när det – trots vägledning från handläggarens sida – inte går att få fram uppgifter om de faktiska förhållandena så att en meningsfull prövning över huvud taget är möjlig. Ett exempel är om en ansökan saknar egenhändig underskrift enligt 110 kap. 4 § SFB eller uppgifter om faktiska förhållanden inte är lämnade på heder och samvete.

Ett exempel då beslut om avskrivning blir aktuellt är när en enskild har kommit in med en ansökan om en förmån hos Försäkringskassan men sedan återkallar sin ansökan, dvs. då prövning inte ska ske i sak.

- orsaken till avslag på ansökan om andningshjälp
- för vilka behov dubbel assistans har beviljats
- för vilka behov föräldraansvar har påverkat bedömningen av rätten till assistansersättning.

Frågor som besvarats genom ärendegranskning

Eftersom de uppgifter som finns i registerdata inte är tillräckliga för att kunna svara på uppdraget har vi gjort en ärendegranskning för att kunna få svar på följande frågor:

- Vilket behov av hjälp med andning gäller ansökan eller anmälan?
- Vilken är orsaken till beslutsutfallet när tid för hjälp med andning inte har bedömts vara grundläggande behov?
- Vilka behov av hjälp med andning har bedömts vara grundläggande behov?
- Vilka behov av hjälp med andning som grundläggande behov har dubbel assistans beviljats för i de fall det har varit aktuellt?
- Finns det någon annan faktor än själva hjälpbehovet som haft betydelse för hur många timmar som har bedömts för andning som grundläggande behov (till exempel föräldraansvar, vistelse i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, hälso- och sjukvårdsinsats)?
- Har hjälp med andning bedömts som andra personliga behov och vilka behov av hjälp har det i så fall avsett?
- Vilka behov av hjälp med andning som andra personliga behov har dubbel assistans beviljats för i de fall det har varit aktuellt?

Metod för att hitta ärenden där ansökan har gällt andningshjälp

Ärendegranskningen har omfattat alla beslut som har fattats under perioden 1 november 2019–30 juni 2020 där ansökan har gällt behov av hjälp med andning.

Urvalsperiodens starttidpunkt är vald utifrån när det tidigast är möjligt att beviljas rätt till assistansersättning för andningshjälp enligt SFS 2019:618, det vill säga som grundläggande behov. Sluttidpunkten är vald utifrån att andra ändringar i LSS som berör rätten till personlig assistans för bland annat behov av hjälp med andning trädde i kraft den 1 juli 2020.

Vi har manuellt sökt igenom alla de beslut som fattats om rätt till assistansersättning under perioden 1 november 2019–30 juni 2020 som initierats av en ansökan eller anmälan. Det här för att hitta de beslut som gäller behov av hjälp med andning. Försäkringskassan har fattat totalt 2 623 beslut om rätt till assistansersättning under perioden (se Bilaga 2, Tabell 1). Av dessa identifierades vid genomsökningen först 451 beslut som gällde behov av hjälp med andning. De här besluten har granskats ytterligare.

Den första frågan vi besvarade när vi granskade ärendena ytterligare var om ansökan eller anmälan verkligen gällde andning. Svaret på frågan resulterade i att 64 ärenden försvann från den fortsatta granskningen eftersom vi bedömde att de ärendena inte gällde andning. Här följer några exempel på orsaker till att vi efter en ytterligare granskning bedömde att ärendena inte gällde andning.

- Den försäkrade är sedan tidigare beviljad assistansersättning för hjälp med andning och hen kommer in med en ansökan om fler timmar som gäller ett helt annat behov.
- Det står i det medicinska underlaget att den försäkrade har andningssvårigheter men det framkommer inte att det finns ett hjälpbehov kopplat till dem.
- Den försäkrade har avlidit före och beslutet har fattats efter den 1 november 2019. I dessa fall ska rätten till assistansersättning för andning inte bedömas som grundläggande behov eftersom enligt övergångsbestämmelserna gäller äldre bestämmelser för personlig assistans som avser tid före ikraftträdande.

Antalet beslut som omfattas av granskningen är 387. Det är alla beslut som föregåtts av en ansökan eller anmälan som gällt behov av hjälp med andning.

Genomförande av ärendegranskningen

Ärendegranskningen har utförts av två verksamhetsutvecklare med kunskap om assistansersättning. Frågeformuläret till ärendegranskningen togs fram utifrån de frågor som skulle besvaras.

Frågeformuläret kalibrerades genom en provgranskning där de två granskarna individuellt besvarade de framtagna frågorna i (samma) 6 ärenden. Resultatet jämfördes och diskuterades, vilket resulterade i några revideringar i frågeformuläret samt förtydliganden i instruktionen till granskningen. Exempelvis kom granskarna överens om att hjälpbehov som beskrivs som mobilisering, hoppa på boll, leka i syfte att få upp slem ingår i begreppet andningsgymnastik. Därefter genomfördes granskningen av ärendena under perioden 17 april–10 augusti 2020.

Registerdata och data från ärendegranskningen

Resultatet från ärendegranskningen har kombinerats med registerdata och analyserats i en särskild fil. När dessa data kombinerades visade det sig att det fanns ett antal personer som hade mer än ett beslut som gällde dem.

Efter en genomgång av de 32 beslut som detta gällde visade det sig att 10 personer hade ansökt vid två tillfällen under granskningsperioden, och därmed också fått två beslut vid olika tillfällen. Samtliga dessa 20 beslut ingår i resultatet eftersom de gäller unika prövningar. Däremot visade det sig att 6 personer förekom med två beslut och ärenden, vilka inte gällde olika prövningar eller olika tillfällen. Två beslut per ärende hade skapats för att tekniskt kunna registrera beslut där antalet beviljade timmar varierade under olika perioder. För var och en av de här 6 personerna hade det alltså bara funnits en ansökan, en prövning och ett beslut. Det resulterade därför i att 6 ärenden föll bort. Det totala antalet beslut som ingår i granskningen är efter bortfallet 381 ärenden.

Bilaga 2 Tabeller till rapporten

Tabell 1 **Antal fattade beslut 1 november 2019–30 juni 2020, fördelat på typ av ansökan**

Typ av ansökan	Samtliga beslut	Beslut när ansökan gäller andningshjälp
Nyansökan	1 693	217
varav tidigare avslag		67
varav återvändare		*
Ansökan om fler timmar	930	164
Totalt	2 623	381

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Tidigare avslag och återvändare redovisas enbart i de fall som ansökan gäller andningshjälp. Tidigare avslag innebär att personen tidigare har ansökt om assistansersättning men fått avslag på sin ansökan. Återvändare är när personen tidigare har varit beviljad ersättning men fått den indragen.

*För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori.

Tabell 2 **Antal fattade beslut som gäller behov av andningshjälp fördelat på typ av ansökan och ålder**

Typ av ansökan	0–6 år	7–12 år	13–19 år	20–64 år	0–64 år
Nyansökan	84	27	13	93	217
Ansökan fler timmar	12	31	20	101	164
Alla ansökningar	96	58	33	194	381

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Alla ansökningar är nyansökan och ansökan om fler timmar.

Tabell 3 **Antal och andel fattade beslut som gäller behov av andningshjälp fördelat på typ av ansökan, kön och ålder**

Typ av ansökan och kön	Antal			Andel		
	0–64 år	0–19 år	20–64 år	0–64 år	0–19 år	20–64 år
Alla ansökningar flickor och kvinnor	151	67	84	40 %	36 %	43 %
Alla ansökningar pojkar och män	230	120	110	60 %	64 %	57 %
Nyansökan flickor och kvinnor	83	45	38	38 %	36 %	41 %
Nyansökan pojkar och män	134	79	55	62 %	64 %	59 %
Ansökan fler timmar flickor och kvinnor	68	22	46	41 %	35 %	46 %
Ansökan fler timmar pojkar och män	96	41	55	59 %	65 %	54 %

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Alla ansökningar motsvarar nyansökan och ansökan om fler timmar tillsammans. Nyansökan 0–64 år är totalt 217 stycken och motsvarar 57% av alla ansökningar. Ansökan fler timmar 0–64 år är totalt 164 stycken och motsvarar 43 % av alla ansökningar.

Tabell 4 Antal bifall på nyansökan, bedömning av andning som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder

	0–19 år	20–64 år	0–64 år
Flickor och kvinnor totalt	16	20	36
...varav andning bedömts som grundläggande behov	*	*	24
...varav andning inte har bedömts som grundläggande behov	*	*	12
Pojkar och män totalt	26	30	56
...varav andning har bedömts som grundläggande behov	13	14	27
...varav andning inte har bedömts som grundläggande behov	13	26	29
Totalt antal bifall på nyansökan	42	50	92

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori.

Tabell 5 Antal bifall och avslag på nyansökan, för personer som tidigare fått avslag på en ansökan om assistansersättning fördelat på ålder

	0–19 år	20–64 år	Totalt
Bifall	11	14	25
Avslag	29	13	42
Totalt	40	27	67

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 6 Antal och andel beslutsutfall vid nyansökan, perioden november 2019 - juni 2020

	Totalt	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag
	Antal	Antal	Antal	Andel	Andel
Samtliga nyansökningar	1 693	259	1 434	15 %	85 %
Nyansökan som gäller andning	217	92	125	42 %	58 %

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Samtliga ansökningar gäller alla ansökningar under perioden oavsett om de ingår i denna uppföljning eller inte jmf tabell 1.

Tabell 7 Antal bifall på nyansökan, fördelat på ålder

	0–19 år	20–64 år	0–64 år
Bifall, andning grundläggande behov	24	27	51
varav andning avgörande för bifall	*	*	16
Bifall, andning inte grundläggande behov	18	23	41

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 8 Genomsnittligt antal timmar per vecka bifall nyansökan och när andning bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder

	Alla 0–64 år	Flickor och pojkar 0–19 år	Kvinnor 20 år och äldre	Män 20 år och äldre
Andning grundläggande behov	55,1	75,8	59,6	15,6
Andra grundläggande behov	31,8	26,7	35,4	37,2
Totalt beviljade assistanstimmar	171,1	146,8	189,6	195,6
Antal	51	24	13	14

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 9 **Genomsnittligt antal timmar per vecka bifall nyansökan och när andning inte bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder**

	Alla 0–64 år	Flickor och pojkar 0–19 år	Kvinnor och män 20 år och äldre
Grundläggande behov	35,2	36,3	34,3
Totalt beviljade assistanstimmar	109	83,3	129
Antal	41	18	23

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 10 **Antal bifall på ansökan, bedömning av hjälp med andning, fördelat på typ av ansökan**

	Nyansökan	Ansökan fler timmar
Andning grundläggande behov		
Ja	51	50
Nej	41	114
Andning andra personliga behov		
Ja	69	125
Nej	23	39
Andning både som grundläggande och andra personliga behov	38	31

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Andningshjälp kan ha bedömts både som grundläggande behov och andra personliga behov i samma beslut. Andningshjälp kan också ha bedömts enbart som grundläggande behov eller enbart som andra personliga behov. Antalet summerar därför inte till det totala antalet bifall på nyansökningar respektive ansökningar om fler timmar–92 respektive 164.

Tabell 11 Antal avslag på nyansökan, fördelat på kön och ålder

	0–19 år	20–64 år	0–64 år
Flickor och kvinnor	29	18	47
varav andning grundläggande behov	*	*	*
Pojkar och män	53	25	78
varav andning grundläggande behov	*	*	*
Totalt	82	43	125
varav andning grundläggande behov	*	*	20

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori. I avslagen (125 stycken) ingår 23 beslut där personen inte tillhör LSS personkrets.

Tabell 12 Genomsnittligt antal timmar per vecka för grundläggande behov avslag nyansökan, fördelat på kön och ålder samt i förhållande till hur andning har bedömts

	Andning grundläggande behov			Andning inte grundläggande behov	
	Antal	Timmar med andning	Totalt antal timmar	Antal	Totalt antal timmar
Alla	20	3,6	9,9	82	7,5
Flickor 0–19 år	*	*	*	16	8,2
Pojkar 0–19 år	*	*	*	32	7,6
Kvinnor 20 år och äldre	*	*	*	14	5,5
Män 20 år och äldre	*	*	*	20	8

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori.

Tabell 13 Antal och andel nyansökningar, fördelat på orsak till att andning inte har bedömts som grundläggande behov

Orsak till att andning inte har bedömts som grundläggande behov	Antal	Andel
Ej egenvård	20	20%
Ej särskilda förutsättningar	51	50%
Ej privat eller integritetskänslig karaktär	12	12%
Ej personligt utformat stöd	6	6%
Tillgodoses på annat sätt	1	1%
Ej varaktigt behov av hjälp med andning	4	4%
Oklar motivering - kategorisering omöjlig	7	7%
Totalt	101	

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Antalet summeras inte till 123. Beslut där ställningstagande saknas om andningshjälpen var grundläggande behov eller om personen bor på gruppboendestad ingår inte.

Med särskilda förutsättningar menas att det ska finnas en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna och att det kan finnas en risk för den enskildes hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges.

Tabell 14 Antal beslutsutfall ansökan om fler timmar, fördelat på höjt och oförändrat

	Antal	Höjt	Oförändrat
Ansökan fler timmar	164	138	26

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Oförändrat antal timmar innebär att personen fick avslag på ansökan om fler timmar men har rätt till samma antal timmar som tidigare.

Tabell 15 Antal ansökan om fler timmar, fördelat på kön och ålder samt om andning bedömts som grundläggande behov

	0–19 år	20–64 år	Totalt
Flickor och kvinnor	22	46	68
varav andning grundläggande behov	*	*	20
varav andning inte grundläggande behov	*	*	48
Pojkar och män	41	55	96
varav andning grundläggande behov	*	*	30
varav andning inte grundläggande behov	*	*	66
Totalt	63	101	164
varav andning grundläggande behov	18	32	50
varav andning inte grundläggande behov	45	69	114
varav andning dubbel assistans	*	*	14

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori.

Tabell 16 Antal beslut vid ansökan om fler timmar och genomsnittligt antal timmar per vecka, i förhållande till hur andning har bedömts och förändringstatus

	Andning grundläggande behov			Andning inte grundläggande behov	
	Antal	Timmar andning	Totalt antal assistanstimmar	Antal	Totalt antal assistanstimmar
Alla	50	45,4	200,1	114	151,7
Höjt	45	48,3	202,7	93	152,2
Oförändrat	5	19	176,2	21	149,4

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm. Höjt innebär att personen har beviljats fler timmar än tidigare beslut, oförändrat antal timmar innebär att personen fick avslag på ansökan om fler timmar men har rätt till samma antal timmar som tidigare.

Tabell 17 Genomsnittligt antal timmar per vecka och antal ansökan fler timmar när andning bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder

	Alla 0–64 år	Flickor och pojkar 0–19 år	Kvinnor 20 år och äldre	Män 20 år och äldre
Timmar andning	45,4	38,6	64,7	37,2
Andra grundläggande behov	51,2	52,4	57,5	45
Totalt beviljade assistanstimmar	200,1	167,1	228,5	210,9
Antal	50	18	14	18

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 18 Genomsnittligt antal timmar per vecka och antal ansökan fler timmar när andning inte bedömts som grundläggande behov, fördelat på kön och ålder

	Alla 0–64 år	Flickor och pojkar 0–19 år	Kvinnor 20 år och äldre	Män 20 år och äldre
Grundläggande behov	50,2	55,3	46,9	46,8
Totalt beviljade assistanstimmar	151,7	131	153	175,7
Antal	114	45	32	37

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 19 Antal och andel ansökan om fler timmar, fördelat på orsak till att andning inte har bedömts som grundläggande behov

	Antal	Andel
Annan orsak	48	42 %
Ej egenvård	4	4 %
Ej särskilda förutsättningar	38	33 %
Ej privat eller integritetskänslig karaktär	10	9 %
Tillgodoses på annat sätt	6	5 %
Oklar motivering - kategorisering omöjlig	8	7 %
Totalt	114	

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Annan orsak omfattar beslut där ställningstagande saknas om andningshjälpen var grundläggande behov. Med särskilda förutsättningar menas att det ska finnas en dokumenterad nedsättning av någon av andningsfunktionerna och att det kan finnas en risk för den enskildes hälsa, ytterst den enskildes liv, om hjälpinsatserna inte ges. Tillgodoses på annat sätt omfattar beslut där behovet av hjälp antingen tillgodoses på annat sätt eller genom redan beviljade timmar.

Tabell 20 Antal och andel ansökningar, fördelat på hjälpåtgärder som framkommer i ansökan

Hjälpbehov	Antal	Andel av alla ansökningar
Tillsyn eller övervakning	211	55%
Slemsugning	130	34%
Hostmaskin	129	34%
Andningsmaskin	129	34%
Inhalation	128	34%
PEP	81	21%
Andningsgymnastik	67	18%
Trakealkanyl	64	17%
Annat	58	15%
Syrgas	31	8%
CPAP	25	7%
Mask	24	6%
Underhåll	20	5%

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: Ansökan kan omfatta ett eller flera hjälpbehov. Antalet summerar därför inte till det totala antalet ansökningar som gäller andning – 381 stycken.

Tabell 21 Antal och andel ansökningar där behov av andningshjälp framkommer, fördelat på ålder

Hjälpbehov	Antal			Andel (%)	
	0–19 år	20–64 år	0–64 år	0–19 år	20–64 år
Tillsyn eller Övervakning	99	112	211	47%	53%
Slemsugning	66	64	130	51%	49%
Hostmaskin	42	87	129	33%	67%
Andningsmaskin	40	89	129	31%	69%
Inhalation	93	35	128	73%	27%
PEP	59	22	81	73%	27%
Andningsgymnastik	52	15	67	78%	22%
Trakealkanyl	29	35	64	45%	55%
Annat	30	28	58	52%	48%
Syrgas	*	*	31	*	*
CPAP	14	11	25	56%	44%
Mask	10	14	24	42%	58%
Underhåll	*	*	20	*	*

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: * För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori. Ansökan kan gälla ett eller flera hjälpbehov. Resultaten i tabellen blir därför inte 381, vilket är summan av alla ansökningar om andningshjälp.

Tabell 22 **Antal och andel ansökningar där behov av andningshjälp framkommer, fördelat på typ av ansökan**

Hjälpbehov	Nyansökan		Ansökan om fler timmar	
	Antal	Andel (%) av nyansökan	Antal	Andel (%) av ansökan om fler timmar
Tillsyn eller övervakning	111	51%	100	61%
Inhalation	84	39%	44	27%
Slemsugning	76	35%	54	33%
Andningsmaskin	65	30%	64	39%
Hostmaskin	55	25%	74	45%
PEP	53	24%	28	17%
Andningsgymnastik	48	22%	19	12%
Trakealkanyl	45	21%	19	12%
Annat	35	16%	23	14%
Syrgas	19	9%	12	7%
Mask	11	5%	13	8%
CPAP	*	*	*	*
Underhåll	*	*	*	*

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: * För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori. Ansökan kan gälla ett eller flera hjälpbehov. Resultaten i tabellen blir därför inte till 381 vilket är summan av alla ansökningar om andningshjälp (217 nyansökan och 164 ansökan om fler timmar).

Tabell 23 **Antal hjälpbehov som bedömts som grundläggande behov**

Hjälpbehov	Antal
Slemsugning	62
Andningsmaskin	48
Hostmaskin	46
Övervakning	30
Inhalation	27
Andningsgymnastik	21
Trakealkanyl	20
PEP	18
Mask	11
Syrgas	*
CPAP	*
Tillsyn	*
Annat	*

Källa: Ärendegranskning, Försäkringskassan.

Anm.: * För att skydda enskilda individer så att det inte finns risk för röjande av identitet redovisas inte statistik där det blir för få personer i en kategori. Mer än ett hjälpbehov kan ha bedömts som grundläggande behov. Resultaten i tabellen blir därför inte 121 vilket är summan av alla beslut där andning har bedömts som grundläggande behov.